

AKOS

AGENCIJA ZA KOMUNIKACIJSKA
OMREŽJA IN STORITVE
REPUBLIKE SLOVENIJE

Številka: 06121-19/2017/7

Datum: 27. 11. 2017

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije, Stegne 7, 1000 Ljubljana (v nadaljevanju: Agencija), na podlagi 39. člena Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah (Uradni list RS, št. 87/2011 in 84/2015; v nadaljevanju ZAvMS) v postopku inšpekcijskega nadzora nad izpolnjevanjem zakonskih zahtev iz 14. člena ZAvMS v zvezi z zaščito otrok in mladoletnikov v televizijskih programih, izdajatelju televizijskega programa KANAL A, družbi Kanal A d.o.o., Kranjčeva 26, 1000 Ljubljana, ki jo zastopa direktor Matej Pregarc, po uradni dolžnosti izdaja naslednjo

ODLOČBO

1. Družbi Kanal A d.o.o., Kranjčeva 26, 1000 Ljubljana, se odreja, da v roku petnajst (15) dni od vročitve te odločbe zagotovi, da bo programska vsebina z naslovom »Mentalist«, kadar se v njej pojavijo prizori, ki niso primerni za otroke do 12. leta, v njenem televizijskem programu predvajana po 20. uri in najkasneje do 5. ure, da bo pred začetkom njenega predvajanja objavljeno ustrezno akustično in vizualno opozorilo o neprimernosti programske vsebine za otroke in mladoletnike do 12. leta starosti, med njenim predvajanjem pa bo ta programska vsebina ves čas označena z ustreznim vizualnim simbolom o neprimernosti za otroke in mladoletnike do 12. leta starosti.
2. Družba Kanal A d.o.o., Kranjčeva 26, 1000 Ljubljana mora najkasneje do izteka roka iz prve točke te odločbe Agenciji poslati opis sprejetih ukrepov v zvezi z izpolnitvijo obveznosti iz prve točke te odločbe.
3. Posebni stroški postopka niso nastali.

Obrazložitev:

Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije, ki je na podlagi prvega odstavka 39. člena ZAvMS pristojna za izvajanje inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem določb ZAvMS, je zoper družbo Kanal A d.o.o., Kranjčeva 26, 1000 (v nadaljevanju: izdajatelj), kot izdajatelja televizijskega programa KANAL A, po uradni dolžnosti začela postopek inšpekcijskega nadzora v zvezi z izvajanjem določb 14. člena ZAvMS, ki se nanašajo na zaščito otrok in mladoletnikov v televizijskih programih.

Drugi odstavek 14. člena ZAvMS določa, da je programske vsebine, ki utegnejo škodovati telesnemu, duševnemu ali moralnemu razvoju otrok in mladoletnikov, v televizijskih programih dopustno predvajati le pod pogojem, da so omejene s primerno izbranim časom predvajanja oz. s tehnično zaščito, tako da otroci in mladoletniki v normalnih razmerah do takšnih vsebin nimajo dostopa.

Četrty odstavek 14. člena ZAvMS določa, da se smejo programske vsebine iz drugega odstavka tega člena, ki niso primerne za otroke in mladoletnike do 12. leta, začeti predvajati po 20. uri, vsebine, ki niso primerne za otroke in mladoletnike do 15. leta, pa po 22. uri. Programske vsebine, ki niso primerne za otroke in mladoletnike do 18. leta, se lahko predvajajo po 24. uri. Programske vsebine iz tega odstavka se lahko predvajajo najkasneje do 5. ure.

Sedmi odstavek 14. člena ZAvMS določa, da mora biti pred začetkom predvajanja programskih vsebin iz drugega odstavka tega člena objavljeno ustrezno akustično in vizualno opozorilo, med njihovim predvajanjem pa morajo biti ves čas označene z ustreznim vizualnim simbolom.

Osmi odstavek 14. člena ZAvMS določa, da akustično in vizualno opozorilo ter vizualni simbol iz prejšnjega odstavka označujejo neprimernost programskih vsebin za določene starostne skupine otrok in mladoletnikov, in sicer do 12 let, do 15 let in do 18 let, ter priporočilo ogleda z vodstvom staršev.

Kot je določeno v devetem odstavku 14. člena ZAvMS, so programske vsebine iz tega člena, stopnja njihove zaščite ter smernice za njihovo predvajanje podrobneje določene v Splošnem aktu o zaščiti otrok in mladoletnikov v televizijskih programih in avdiovizualnih medijskih storitvah (Uradni list RS, št. 84/13; v nadaljevanju: Splošni akt).

(1)

Agencija je preverila izpolnjevanje navedenih zakonskih določb, in sicer v času, ko se je v televizijskem programu KANAL A predvajala programska vsebina z naslovom Mentalist. Na podlagi lastnih posnetkov je pregledala dva dela navedene nanizanke, ki sta se predvajala dne 26. 4. 2017 od 18:58:20 do 19:52:32 in dne 27. 4. 2017 od 18:55:49 do 19:50:27.

Agencija je izdajatelja s pozivom št. 06121-19/2017/5 z dne 13. 9. 2017 podrobneje seznanila s svojimi ugotovitvami, iz katerih izhaja, da programska vsebina Mentalist ni primerna za otroke do 12. leta starosti ter da je izdajatelj predvajal zadevno programsko vsebino v nasprotju z določbami sedmega odstavka v povezavi z osmim odstavkom 14. člena ZAvMS, saj pred začetkom predvajanja nanizanke ni objavil akustičnega in vizualnega opozorila o neprimernosti programske vsebine za otroke do 12. leta, med predvajanjem pa ni bila ves čas (oz. sploh ni bila) označena z vizualnim simbolom, ki označuje neprimernost programske vsebine za otroke 12. leta, ter da je izdajatelj predvajal programsko vsebino Mentalist v nasprotju z določbami četrtega odstavka v zvezi z drugim odstavkom 14. člena ZAvMS, saj predvajanja zadevne programske vsebine, ki utegne škodovati telesnemu, duševnemu ali moralnemu razvoju otrok do 12. leta starosti, ni omejil s primerno izbranim časom predvajanja, saj bi jo moral začeti predvajati šele po 20. uri.

Agencija je namreč z analizo posnetkov zadevne programske vsebine ugotovila, da ta vsebina vsebuje občasne, zmerno dolge, zmerno intenzivne in nazornejše prikaze potencialno škodljivih elementov. V obe pregledani epizodi nanizanke so vključeni prizori občasnega trpljenja in hudega nasilja brez nazornega prikazovanja podrobnosti ter tudi redko nazorno prikazovanje poškodb in krvi. Vse zapisano v tem odstavku predstavlja v skladu s 7. členom Splošnega akta elemente, zaradi katerih zadevna programska vsebina utegne škodovati razvoju otrok do 12. leta in je zato neprimerna za to starostno skupino.

(2)

Dne 25. 9. 2017 je Agencija prejela izjasnitev, ki jo vodi pod številko 06121-19/2017/6. Z njo je izdajatelj obrazložil tako razumevanje celotne serije kot tudi posameznih spornih prizorov, ki jih je v pozivu izpostavila Agencija ter se izjasnil o njeni ugotovitvi »da celotna serija tematizira preiskovanje umorov, zaradi česar lahko programska vsebina kot celota povzroča določene občutke nelagodja, tesnobe ali vznemirjenja«, ki ni utemeljena, saj gre, po izdajateljevih navedbah, za lahkotno in občasno humorno obdelavo problematike preiskovanja umorov. Izdajatelj še doda, da naj bi bili posamezni sporni prizori obrobne narave in brez travmatične teže, zaradi česar tudi pri otrocih in mladostnikih ne morejo povzročati občutkov nelagodja, tesnobe ali vznemirjenja. Prav tako se izdajatelj ne strinja z navedbo, da serija vsebuje »občasne, zmerno dolge, zmerno intenzivne in nazornejše prikaze potencialno škodljivih elementov«, temveč so ti samo občasni, kratki, zanemarljivo intenzivni in brez nazornejšega prikaza potencialno škodljivih elementov. Opreka tudi ugotovitvi, »da pregledani epizodi vsebujeta prizore občasnega trpljenja in hudega nasilja, ki bi utegnili škodovati razvoju otrok in mladoletnikov do dopolnjenega 12. leta starosti«. Po mnenju izdajatelja serija vsebuje prizore občasnega, vendar zmernega, nasilja, nikakor pa ne »trpljenja« in »hudega nasilja«, ki sodijo v kategorijo programskih vsebin, označenih z oznako 12+. Izdajatelj meni, da serija sodi v kategorijo VS.

Kot je povzeto v nadaljevanju, izjasnitev vsebuje pojasnila glede posameznih spornih prizorov. Glede prizora v epizodi, ki je bila predvajana 26. 4. 2017, od 18:58:23 do 18:59:30 (v nadaljevanju: prizor opotekanja po stopnicah), izdajatelj meni, da opisani prizor zaradi dolžine in konteksta (po izdajateljevem mnenju gre za neproblematično, sproščeno okolje), v katerega je postavljen, lahko opredelimo kvečjemu kot blago krvav prizor brez elementov trpljenja in nasilja, ki bi ob samostojni opredelitvi spadal v kategorijo z oznako VS. Izdajatelj še doda, da je učinek konkretnega prizora tako zanemarljiv, da bi bila tudi ta oznaka zgolj pogojna.

Glede prizorov, ki so bili predvajani v epizodi z dne 27. 4. 2017, se je izdajatelj opredelil do dveh, v izjasnitvi očitanih prizorov: do prizora odkritja trupla, ki je bil predvajan od 18:57:01 do 18:57:34 (v nadaljevanju: prizor odkritja trupla) in do prizora umora, ki je bil predvajan od 19:46:25 do 19:46:46 (v nadaljevanju: prizor umora), medtem ko tretjega prizora iz izjasnitve, prizora udarca s pestjo, ki je bil predvajan od 19:47:52 do 19:48:16 (v nadaljevanju: prizor udarca s pestjo) izdajatelj ni identificiral, zaradi česar se do njega ni opredelil. Glede prizora odkritja trupla, izdajatelj meni, da je prikazano na zelo obziren in zadržan način v zelo kratkem časovnem obdobju, zaradi česar pri otrocih in mladostnikih ne more povzročati očitanih posledic. Tako celotno kot predhodno dogajanje poteka v neškodljivem, neproblematičnem okolju in se osredotoča na medčloveške odnose in pretežno

racionalno razlago domnevnih zločinov. Glasbena podlaga, ki spremlja sporni prizor, je resnejša, a brez elementov zastraševanja. Izdajatelj meni, da je detajl odkritja trupla gledalcu predstavljen zelo kratko in brez travmatičnih poudarkov. Prav tako naj bi reakcija ženske prej izražala začudenje kot prestrašenost. Dodatno še pojasni, da njen medklic izraža presenečenje, nadaljnji poziv na pomoč pa je artikuliran brez pretirano poudarjenega emotivnega naboja in ne izraža nobene večje stiske, panike ali histeričnosti. O prikazovanju trupla izdajatelj meni, da je to vedno časovno zelo kratko, brez posebne osredotočenosti, ki bi omogočala večjo gledalčevo emotivno angažiranost ter dosledno v kontekstu ugotavljanja okoliščin, dejstev, vzrokov in dejstev domnevnega umora. Glede prizora v katerem je prikazan umor, izdajatelj meni, da ni problematičen v smislu očitane ostrejšje opredelitve prikaza hudega nasilja, ker gre za zelo kratek prizor, saj so dogodki prikazani z nerealistično distanco, ni poudarjenih elementov zastraševanja ali prestrašenosti, prizor pa nima otipljivejšega emotivnega naboja. Zaradi navedenega izdajatelj meni, da je očitani prizor opredeljen zgolj kot zmerni prizor nasilja, ki je v celotnem kontekstu serije zgolj občasen.

(3)

Agencija je izdajateljev odgovor skrbno preučila in v zvezi z zgornjimi navedbami v nadaljevanju podaja obrazložitev. V izjasnitvi je večkrat poudarjeno, da gre v primeru programske vsebine *Mentalist* za lahkotno in občasno humorno obdelavo problematike preiskovanja umorov in da so prizori umorov postavljeni v neproblematično okolje ter predvajani na kratko, zaradi česar očitek o zadevni programski vsebini, ki kot celota povzroča določene občutke nelagodja, tesnobe ali vznemirjenja, ne bi bil utemeljen.

Glede navedenega Agencija meni, da je omenjena nanizanka fikcijska programska vsebina, v kateri detektivi s pomočjo osrednjega lika raziskujejo umore. Gre za prikaz neresničnih, izmišljenih dogodkov, ki se dogajajo v realistično predstavljenem okolju, tj. v okolju, ki poskuša posnemati realnost kalifornijskih mest in naselij. Od humorja pomembnejši del nanizanke, je umeščenost njenega dogajanja v resnične in izmišljene kraje v Kaliforniji, s čimer se v nanizanki vzpostavi realistične okoliščine, iz katerih izhaja, da so se sporni trenutki zares zgodili (in ne za hec, v humorne namene). Prizor umora in ostalih nasilnih dejanj ter njihovih posledic so praviloma prikazani na kratko, a vendar na način, ki povzroča občutke nelagodja, tesnobe ali vznemirjenja, in sicer s spremljajočim napetim glasbenim ozadjem, poudarjanjem nasilja z upočasnjem posnetkom in poudarjenimi zvočnimi učinki oz. z bližnjimi prikazi krvavih poškodb. Naracija prav vsakega obravnavanega prizora je namreč realistična oz. taka (tj. z uporabo glasbe z dramatično, resnejšo noto ali s prikazom dogajanja v sivomodrih odtenkih in z upočasnitvijo), da lahko pri gledalcih poveča tesnobo pri zaznavi prizorov nasilja in trpljenja ljudi. Prizori, v katerih je vključeno opotekanje po stopnicah (kar je Agencija opredelila kot krvav prizor z elementi trpljenja brez nazornega prikazovanja podrobnosti) ali prikazovanje trupla (v povezavi z odkritjem trupla je Agencija prizor opredelila kot prizor z vključenimi elementi nazornejšega prikaza poškodb in kot zmerno intenzivni prikaz trpljenja) ali prikaz umora (kar je Agencija opredelila prikaz hudega nasilja brez nazornega prikazovanja podrobnosti ali poudarjanja poškodb in krvi), lahko prispevajo k možnostim za škodljivo učinkovanje pri mlajših gledalcih, še posebej pri tistih, ki so mlajši od 12. let. Ob dejstvu, da sporni prizori niso prikazani na humoren način, Agencija humorne note nanizanke ne more upoštevati pri manj strogi kategorizaciji nazornejših prizorov nasilja ali trpljenja ljudi, ki so predstavljeni v nanizanki. Prav tako Agencija meni, da se sporni prizori ne pojavljajo v neproblematičnem okolju, temveč v realističnem,

zaradi česar utegnejo imeti na otroke in mladoletnike najmočnejši vpliv v smislu škodovanja njihovemu telesnemu, duševnemu ali moralnemu razvoju. Zaradi navedenega Agencija zavrača izdajateljev očitke o neutemeljenosti opredelitve zadevne programske vsebine.

Izdajatelj še izpostavlja, da so posamezni sporni prizori zgolj obrobne narave in brez travmatične teže, zaradi česar tudi pri otrocih in mladostnikih ne morejo povzročati občutkov nelagodja, tesnobe ali vznemirjenja.

Agencija je omenjeni programski vsebini presojala skladno z veljavnimi zakonskimi in podzakonskimi akti. Posamezno programsko vsebino (tj. posamezno epizodo) je v skladu 3. členom Metodologije nadzorstva avdiovizualnih medijskih storitev in radijskih programov (Uradni list RS, št. 31/12; v nadaljevanju: Metodologija) opredelila enotno, v celoti kot eno vrsto programske vsebine, iz česar izhaja, da posameznih prizorov ni obravnavala na način, kot da bi bili samostojne programske vsebine, kar pri kategorizaciji posameznih prizorov sugerira izdajatelj. Agencija je iz analize obeh epizod zadevne nanizanke ugotovila, da sporni prizori niso zgolj obrobne narave in brez travmatične teže, temveč nasprotno. Prav vsi sporni prizori, kot že omenjeno, prikazani na realističen način z občasnimi nazornejšimi prikazi nasilja in njegovih posledic (v prizoru opotekanja po stopnicah je prikazano krvavenje iz vratu ter okrvavljeno bodalo; v prizoru odkritja trupla je od blizu prikazana krvava poškodba glave v mlaki krvi; v prizoru z umorom je prikazana brutalnost takega početja; v prizoru udarca s pestjo v glavo je prikazan okrvavljen nos), predstavljajo osrednji zaplet posamezne epizode, okoli katerega je zgrajen dramaturški lok, zaradi česar Agencija meni, da ne gre za obrobni del nanizanke, temveč za prizore, brez katerih posamezna epizoda niti ne bi bila mogoča. Nadalje Agencija meni, da že zgolj realistično prikazovanje nasilja in trpljenja v prizorih, četudi brez krvavih podrobnosti, utegne škodovati razvoju otrok do 12. leta. Prav vse sporne prizore je Agencija opredelila kot občasno, zmerno dolge, zmerno intenzivne, nazornejše prizore elementov nasilja in trpljenja, ki sicer glede na kontekst in učinek celotne programske vsebine, niso tako intenzivni, da bi bili neprimerni za otroke stare 12 let ali več, so pa take vrste, da utegnejo povzročati občutke nelagodja, tesnobe ali vznemirjenja, zaradi česar lahko škodujejo razvoju otrok do 12. leta. Zaradi navedenega Agencija izdajateljevih navedb o posameznih spornih prizorih, zgolj obrobne narave in brez travmatične teže, ni upoštevala.

Ker izdajatelj oporeka ugotovitvi Agencije, da pregledani epizodi vsebujeta »prizore občasnega trpljenja in hudega nasilja, in da serija vsebuje prizore občasnega, vendar zmernega, nasilja, nikakor pa ne »trpljenja« in »hudega nasilja«, Agencija dodatno pojasnjuje tudi ta vidik. V spornih prizorih je prikazano, kako žrtev umira (na vrtni zabavi, vsem na oči, s prikazom krvi in okrvavljenega bodala), oz. kako je žrtev ubita (brutalnost udarcev z gasilnim aparatom je podkrepljena z zvočnimi učinki in glasbo, ki poudarja občutke nelagodja ter upočasnjenim posnetkom), oz. kako je odkrito žrtvino truplo (s prikazom večje količine krvi oz. nazornejšim prikazom poškodb ter pretreseno reakcijo najditeljice). Ti prizori so res občasni in kratki, vendar so dovolj nazorni, prikazana nasilna dejanja in posledice nasilnih dejanj iz spornih prizorov pa takšni, da jih Agencija ocenjuje za prikaze hudega nasilja, saj zaradi njih žrtve umirajo, ali kot je v prizoru odkritja trupla vpletena pretresena do te mere, da zakriči in odhiti po pomoč, kar je po mnenju Agencije dovolj, da se videno označi za prizor zmerno intenzivnega trpljenja. Ker se zgodbe dogajajo v realistično predstavljenem okolju, zaradi česar predvsem mlajši gledalci težje vzpostavijo distanco do dogajanja oz. se predstavljenost in intenzivnost dožemanja posameznih dejanj poveča, Agencija meni, da se s tem poveča tveganje za škodljivi učinek

predvajanih programskih vsebin za otroke, še posebej za tiste, ki so mlajši od 12. let, zato je za omenjeno programsko vsebino potrebna večja stopnja zaščite kot jo v izjasnitvi s predlogom o kategorizaciji programskih vsebin, pri katerih se priporoča vodstvo staršev ali skrbniških oseb, predlaga izdajatelj. Zaradi navedenega Agencija meni, da izdajateljeve navedbe o prizorih občasnega, vendar zmernega nasilja ne držijo.

Pri presoji si je Agencija pomagala z orodjem Gledoskop, sistemom za razvrščanje in označevanje otrokom in mladoletnikom potencialno škodljivih in resno škodljivih avdiovizualnih vsebin. K uporabi tega orodja je dne 19. 4. 2017 prostovoljno pristopil tudi izdajatelj. Agencija je oba dela nanizanke Mentalist klasificirala tudi s pomočjo omenjenega orodja. Iz klasifikacije, ki jo za nanizanko predlaga Gledoskop prav tako izhaja, da programska vsebina ni primerna za otroke do 12. leta starosti. Dolžnost izdajatelja je, da z ustrezno izbranim časom predvajanja in opozorilom določeni starostni skupini omeji dostop do nanizanke, ki vsebuje prizore, ki niso primerni za otroke do 12. leta starosti.

(4)

Agencija v zvezi z vsemi navedbami izdajatelja, do katerih se je opredelila v obrazložitvi te odločbe, ugotavlja, da ne vplivajo na končno ugotovitev in odločitev Agencije. Kot je že pojasnjeno, tako humorna nota nanizanke kot izdajateljeve navedbe o predvajanju prizorov nasilja in trpljenja ne vplivajo na nižanje stopnje zaščite. Prisotnost potencialno škodljivih prizorov za otroke do 12. leta starosti vpliva na to, da je nanizanko potrebno ustrezno označiti in predvajati v ustreznem času.

Iz vsega zgoraj navedenega je Agencija ugotovila, da je izdajatelj analizirane dele programske vsebine z naslovom Mentalist predvajal v nasprotju z določbami sedmega odstavka v povezavi z osmim odstavkom 14. člena ZAvMS, saj pred začetkom predvajanja nanizanke ni objavil akustičnega in vizualnega opozorila o neprimernosti programske vsebine za otroke 12. leta, med predvajanjem pa sploh ni bila označena z vizualnim simbolom, ki označuje neprimernost programske vsebine za otroke 12. leta, ter da je izdajatelj predvajal programsko vsebino Mentalist v nasprotju z določbami četrtega odstavka v zvezi z drugim odstavkom 14. člena ZAvMS, saj predvajanja zadevne programske vsebine, ki utegne škodovati telesnemu, duševnemu ali moralnemu razvoju otrok do 12. leta starosti, ni omejil s primerno izbranim časom predvajanja, saj bi jo moral začeti predvajati šele po 20. uri, zato je Agencija odločila kot izhaja iz izreka te odločbe.

(5)

Agencija ima na podlagi drugega odstavka 39. člena ZavMS pravico in dolžnost, da odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti na način in v roku, ki ga sama določi. Agencija je pri odločitvi za določitev roka za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti upoštevala težo ugotovljene nepravilnosti, izdajateljeve navedbe v izjasnitvi in zahtevnost odprave ugotovljenih nepravilnosti.

Obveznost obveščanja Agencije o sprejetih ukrepih za odpravo nepravilnosti iz druge točke te odločbe izhaja iz petega odstavka 29. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14; v nadaljevanju: ZIN) in je s tem tudi utemeljena.

Agencija je v postopku ugotovila, da stroški postopka niso nastali niti jih ni uveljavljala stranka sama, zato je Agencija na podlagi petega odstavka 213. člena Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10 in 82/13) odločila tako, kot izhaja iz 2. točke izreka te odločbe.

V skladu s tretjim odstavkom 191. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 109/2012 in 110/2013, v nadaljnjem besedilu; ZEKom-1) sta odločba ali drug posamičen akt Agencije v upravnem postopku dokončna, razen če ZEKom-1 ne določa drugače. Zaradi navedenega pritožba zoper to odločbo ni možna, dovoljeno pa je sprožiti upravni spor.

Pouk o pravnem sredstvu:

Zoper to odločbo je v skladu s 192. členom ZEKom-1 mogoče sprožiti upravni spor v roku 30 dni od njene vročitve. Upravni spor se sproži s tožbo, ki se vloži pri Upravnem sodišču Republike Slovenije, Fajfarjeva 33, 1000 Ljubljana.

Odgovorna oseba:

Primož Leban
Pooblaščenca oseba agencije

Vročiti: Kanal A d.o.o., Kranjčeva 26, 1000 Ljubljana – vročitev po 91. členu ZUP